

**БОКОЧ
ВІКТОРІЯ**

**УКРАЇНА:
ПЕРЕХРЕСТЯ
ПОЛІТИКИ
ТА РЕЛІГІЇ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Бокоч Вікторія Михайлівна

**УКРАЇНА:
ПЕРЕХРЕСТЯ ПОЛІТИКИ ТА РЕЛІГІЇ**
(суспільно-політичні детермінанти
релігійно-церковних трансформацій)

Монографія

Ужгород - Поліграфцентр «Ліра» - 2020

УДК: 322(477)

УДК 322(477)(02.064)

Б 78

Рекомендовано до друку Вченою радою Ужгородського національного університету (протокол № 9 від 17 вересня 2020 р.

Рецензенти:

Шкляр Леонід Євдокимович, доктор політичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України

Шуба Олексій Васильович, доктор політичних наук, професор

Мироненко Петро Володимирович, доктор політичних наук

Науковий редактор:

Палінчак Микола Михайлович, доктор політичних наук, професор

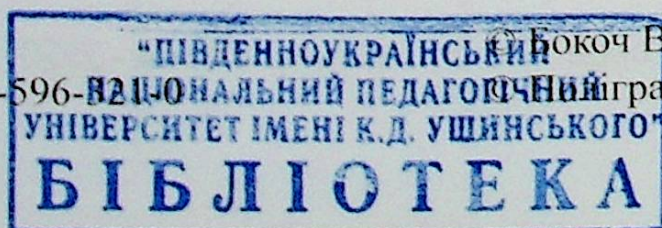
Бокоч Вікторія Михайлівна

Україна: перехрестя політики та релігії (суспільно-політичні детермінанти релігійно-церковних трансформацій): Монографія / В.М. Бокоч. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2020. – 408 с.

Монографія присвячена комплексному міждисциплінарному дослідженню багатогранних взаємозв'язків політики і релігії, суспільно-політичних та релігійно-церковних трансформацій в Україні. Аналізується радянська релігійна політика та її спадщина в незалежній українській державі. Розглядається відносини владних інституцій і церкви в Україні, визначаються напрями діяльності вищих органів державної влади у формуванні та реалізації державної релігійної політики. Висвітлюється участь різних конфесій у протестних акціях народу проти олігархічної влади, обґрунтовується політична зумовленість релігійних процесів в анексованому Криму та окупованому Донбасі. З'ясовуються політичні аспекти автокефалії української церкви. Досліджується роль і місце релігійного чинника у геополітиці, цивілізаційному виборі та євроінтеграції України, показується антиукраїнська спрямованість релігійно-політичної концепції «руського мира».

Книга розрахована на науковців-політологів, істориків, релігієзнавців, правників, державних службовців, політиків та релігійних діячів, студентів вищих закладів освіти гуманітарного профілю, а також тих, хто цікавиться питаннями політики і релігії.

ISBN 978-617-596-596-5 **«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШІНСЬКОГО»** Бокоч В.М., 2020
Поліграфцентр «Ліра», 2020

10280

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ І РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНІ	13
1.1. Взаємозв'язок суспільно-політичних і релігійно-церковних процесів в Україні як об'єкт наукових досліджень	13
1.2. Релігійна політика в СРСР та її спадщина в пострадянській Україні	36
РОЗДІЛ 2. ВЛАДНІ ІНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ У ВИЗНАЧЕННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ РЕЛІГІЙНОЇ ПОЛІТИКИ	59
2.1. Верховна Рада України: законодавче визначення засад державної релігійної політики	59
2.2. Президенти України у формуванні та впровадженні державної політики у релігійно-церковній сфері	89
2.3. Виконавча влада в Україні: забезпечення реалізації державної релігійної політики	139
2.4. Комунікація владних інституцій України з міжконфесійними об'єднаннями	162
РОЗДІЛ 3. РЕЛІГІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ У СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ АКЦІЯХ, ПОДІЯХ ТА ПРОЦЕСАХ В УКРАЇНІ	189
3.1. Євромайдан і церква: релігійні організації в суспільно-політичній акції протесту	189
3.2. Релігія в анексованому Криму	215
3.3. Релігія в окупованому Донбасі	247
3.4. Релігійно-політична боротьба за незалежність українського православ'я	276

РОЗДІЛ 4. РЕЛІГІЯ У ЦИВІЛІЗАЦІЙНОМУ ВИБОРІ УКРАЇНИ	315
4.1. Релігійний чинник у європейській інтеграції України	315
4.2. «Русский мир» як антиукраїнська релігійно-геополітична доктрина	342
ВИСНОВКИ	365
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	375